

Амеліна Вікторія Юріївна

Біографія

Вікторія Юріївна Амеліна — українська письменниця, поетеса, есеїстка, громадська діячка та документаторка російських воєнних злочинів. Народилася 1 січня 1986 року у Львові. У шкільні роки разом із батьком переїхала до Канади, проте невдовзі вирішила повернутися в Україну.

У 2007 році Вікторія Амеліна з відзнакою здобула ступінь магістра комп'ютерних технологій у Національному університеті "Львівська політехніка". Протягом десяти років працювала програмісткою та керівницею в міжнародних технологічних компаніях. У 2015 році залишила успішну кар'єру в IT, щоб повністю присвятити себе літературній творчості.

Літературний дебют Вікторії Амеліної відбувся 2014 року, коли вийшов її роман "Синдром листопаду, або Номо Компатиєнс". Передмову до видання написав Юрій Іздрик. Книжка потрапила до десятки найкращих прозових видань за версією рейтингу "ЛітАкцент — 2014", а після перевидання увійшла до короткого списку Премії Валерія Шевчука. Того ж року письменниця стала лауреаткою конкурсу "Коронація слова" в номінації "Лірика".

У 2016 році побачила світ перша дитяча книжка письменниці — "Хтось, Або Водяне Серце". У 2021 році було видано ще одну книжку для дітей — "Е-е-есторії екскаватора Еки". Твори Амеліної для юних читачів поєднують фантазію, делікатний гумор і роздуми про самотність, дружбу та вміння бачити світ очима дитини.

Одним із найвідоміших творів Вікторії Амеліної став роман "Дім для Дома", виданий 2017 року. У центрі книжки — родина радянського військового, яка мешкає у львівській квартирі, пов'язаній із дитинством письменника Станіслава Лема. Розповідь ведеться від імені собаки на ім'я Домінік. Через історію однієї родини авторка осмислює складне минуле Львова, питання пам'яті, дому, ідентичності та замовчуваних історичних травм. Роман увійшов до коротких списків кількох літературних премій, зокрема Літературної премії Європейського Союзу.

Вікторія Амеліна була членкинею Українського ПЕН, брала участь у літературних фестивалях і культурних подіях в Україні та за кордоном, писала есеї й колонки. У 2021 році вона стала лауреаткою Літературної премії імені Джозефа Конрада-Кожен'євського. Того ж року заснувала Нью-Йоркський літературний фестиваль у селищі Нью-Йорк Бахмутського району Донецької області. Фестиваль мав на меті розвивати культурне життя українського сходу та створювати простір для спілкування місцевої громади з письменниками й митцями.

Після початку повномасштабного вторгнення Росії Вікторія Амеліна долучилася до правозахисної організації Truth Hounds. Вона працювала на деокупованих територіях сходу, півдня та півночі України, записувала свідчення постраждалих і документувала воєнні злочини російських військових. Письменниця також займалася міжнародною

адвокацією, закликала підтримувати Україну та домагатися покарання винних у російських злочинах.

У вересні 2022 року в селі Капитолівка на деокупованій Харківщині Вікторія Амеліна знайшла закопаний у саду щоденник письменника Володимира Вакуленка, якого російські військові викрали й убили під час окупації. Амеліна сприяла збереженню та публікації його спадщини, а також написала передмову до видання "Я перетворююсь... Щоденник окупації. Вибрані вірші".

Паралельно вона працювала над англomовною документальною книжкою про українських жінок, які збирають свідчення російських воєнних злочинів. Ця праця поєднала особисті історії, спостереження за війною та роздуми про справедливість, пам'ять і відповідальність. Пізніше книжка вийшла під назвою *Looking at Women Looking at War* — "Дивлячись на жінок, які дивляться на війну" — і 2025 року була посмертно відзначена Премією Джорджа Орвелла в категорії політичного нон-фікшну.

27 червня 2023 року Вікторія Амеліна перебувала у Краматорську разом із делегацією колумбійських письменників і журналістів. Увечері Росія завдала ракетного удару по ресторану в центрі міста, де перебували цивільні люди. Амеліна зазнала тяжких поранень. Лікарі у Краматорську та Дніпрі намагалися врятувати її, однак 1 липня 2023 року письменниця померла в лікарні імені Мечникова. Їй було 37 років.

Вікторію Амеліну поховали на Личаківському цвинтарі у Львові. У неї залишився син. У 2024 році письменницю посмертно нагородили орденом "За заслуги" III ступеня та Премією Норвезької спілки письменників за свободу слова. Того ж року було видано її поетичну збірку "Свідчення", до якої увійшли вірші, написані під час повномасштабної війни.

Вікторія Амеліна залишила помітний слід у сучасній українській літературі та правозахисному русі. Її проза присвячена пам'яті, дому, історичній відповідальності й пошуку власної ідентичності, а робота під час війни — збереженню голосів людей, чиї життя Росія намагалася знищити або приховати.